
I PROBLÉMY
HUSITSKÉHO MYŠLENÍ

17

Jan Milič z Kroměříže,
Knížky o Antikristovi
Jan Hus, O církvi
Jan Želivský, Kázání
Petr Chelčický, O trojím lidu řeč

Martin Húska, Vyznání víry
Jan Rokycana, List proti
pikartóm
Basilejská kompaktáta
Bedřich Engels, *Husité a táboři*

II EVROPA POZNÁVÁ
NOVÝ SVĚT

29

Pověřovací listina pro Kryštofa
Kolumba
Zápis z Kolumbova deníku
Mikuláš Bakalár, Spis o nových
zemích a o novém světě...
Bartolomé de Las Casas,
O zemích indijských pustošení...

O dobytí Guatemaly Pedrem
de Alocrado
Francisco de Vitoria,
Úvaha o Indiánech
Pavel Slovák a Matěj Cyrus,
Předmluva ke spisu Jeana de Léry
Historie o plavení se
do Ameriky...

III ZAHRANIČNÍ POLITIKA
JIŘÍHO Z PODĚBRAD

36

Aeneas Sylvius, Historie česká
List Jiřího z Poděbrad
Janovi Jiskrovi z Brandýsa
Smlouva o nastolení míru
v celém křesťanstvu

Smlouva z 18. června 1464
List Jiřího pánům uherským,
rádcům krále Matyáše

IV IDEOVÉ
ZÁKLADY REFORMACE
43

Martin Luther, Proti odpustkům
Martin Luther, Traktát z roku
1520
Dvanáct artikulů
Tomáš Müntzer, Manifest
k mansfeldským horníkům
Martin Luther, Proti
lupičským a vražedným
rotám rolníků

Huldrych Zwingli, Předmluva
k dílu Complanatio in
heremiam prophetam
Jean Calvin, Základy
křesťanského náboženství
Jean Calvin, Františku Morelovi
v Mont Argisu
Jean Calvin, O restu smrti
Bedřich Engels, *Luther a německá
reformace*
Bedřich Engels, *Ž dějin*

V PŘEDBĚLOHORSKÁ
DOBA
59

Sixt z Ottersdorfu, O pokošení
stavu městského
Paměti Václava Rosy
Pavel Stránský, O státě českém
Vilém hrabě Slavata z Chlumu
a Košumberka, Paměti

Majestát Rudolfa II. na
náboženskou svobodu
Pavel Skála ze Zhoře,
Historie česká
Mikuláš Dačický z Heslova,
Paměti

VI ČESKÝ STÁT
PO BÍLÉ HOŘE
68

Mikuláš Dačický z Heslova,
Paměti
Jan Ámos Komenský švédskému
kancléři Axelu Oxenstiernovi
Pavel Stránský, Respublica
Bojema

Obnovené zřízení zemské
Bohuslav Balbín, O šťastném
někdy, nyní však přežalostném
stavu království českého...

VII JAN ÁMOS
KOMENSKÝ
77

Komenský nakladateli
Montanovi
Komenský, Vzdělancům
českého národa v české
předmluvě k Theatrum
universitatis rerum
Komenský, Listové do nebe
Komenský, Labyrint světa
a ráj srdce
Komenský Rafaelu
Leszczyńskému
Komenský Samuelu Hartlibovi

Komenský, Didaktika velká
Komenský, Opera didactica omnia
Komenský švédskému kancléři
Oxenstiernovi
Komenský prefektům
holandského námořnictva
Komenský, Unum necessarium
Komenský, Anděl míru
Komenský, Via Lucis
Komenský, Unum necessarium
Komenský, Všeobecná porada
o nápravě věcí lidských...

VIII BAROKNÍ
KULTURA
85

Duchovní cvičení Ignáce
z Loyoly
Jezuita Bedřich Bridel,
Co Bůh? Člověk?
Jan Ámos Komenský, Život náš
v světě jen pout

Jan Ámos Komenský,
Labyrint světa a ráj srdce
Člověče, nevěř světu
Bohumír Hynek Bílovský,
Siclus sanctuarii aneb
Šestka duchovní, šest poutních
kázání o svatém Liborioví

IX CESTOU
K NEVOLNICTVÍ
92

Robotní patent z 28. června 1680
Privilegium Jana Lucemburského
Majestát Matyáše Habsburského
Císařské rozhodnutí
o stížnostech Chodů

Rozsudek císaře Leopolda I.
Nařízení českého zemského
sněmu proti Petrovským
Rozsudek nad Jurou Jánošíkem
Bedřich Engels, *O druhém
nevolnictví*

X ČESKÝ VENKOVSKÝ LID
V 18. STOLETÍ
101

František Vavák, Paměti
O veliké zimě v roce 1785
*Píseň historická o zkáze,
těžkostech a trestech roboty
O tažení povstalců v roce 1755
na Poděbradsku*
Výslech Šimona Ziky z panství
Červená Řečice

Příběhy Jána Chvojky, starého
sousedu v Roudnici...
František Vavák, Paměti
*O setkání s císařem Josefem II.
Pověsti a proroctví o Josefu II.
Z výslechu blouznivce v roce 1787
O bouři, která se strhla při
pohřbu nekatolické ženy
v roce 1783*

XI POČÁTKY
DEMOKRACIE
V ANGLICKÉ REVOLUCI
110

Petice práv
Obžaloba Earla ze Straffordu
John Milton, Arcopagitica
Oliver Cromwell
generálmajorovi Crawfordovi
Návrh nové anglické ústavy —
Dohody lidu
Oliver Cromwell k návrhu
Dohody lidu

Poslední slovo krále Karla I.
před popravou
Že zákona o zrušení království
v Anglii
Nová ústava — Instrument of
Government
Zákon o právech

XII EVROPSKÉ
OSVÍCENSTVÍ
120

I. W. Archenholz, O Anglii
Alois Blumauer, Úvahy o osvětě
a literatuře Rakouska
François-Marie Aroutet, zvaný
Voltaire, Dialog anglického
generála Boldminda
s portugalským hrabětem
Medrosem
Voltaire, O způsobu myšlení
Závět faráře Jeana Mesliera
z vesničky Ètrepigny
Paul-Henri Holbach,
Kapesní bohosloví
Ignác Born, Jónsu Jacobu
Ferberovi

Jean-Jacques Rousseau,
O původu nerovnosti mezi lidmi
Claude Adrien Helvétius
John Lock, Dvě pojednání
o vládě
Charles Montesquieu, Duch
zákonů
Jean-Jacques Rousseau,
O společenské smlouvě neboli
O zásadách státního práva
Prohlášení nezávislosti Spojených
osad amerických; Úvodní
preambule

XIII AMERICKÁ
REVOLUCE
130

James Otis na adresu Anglie
Thomas Jefferson v roce 1784
Thomas Jefferson v roce 1797
Benjamin Franklin v roce 1748
Benjamin Franklin v roce 1756
Benjamin Franklin v roce 1748
John Adams v roce 1776

George Mason, Virginské
prohlášení práv
Ústava Konfederace amerických
států
Thomas Jefferson v roce 1787
Alexander Hamilton v roce 1787
Karel Marx, *O původní akumulaci*

XIV FRANCOUZSKÁ
REVOLUCE
143

Guy-Jean-Baptiste Target,
Přísaha zástupců třetího stavu
Národního shromáždění
Prohlášení práv člověka a občana
Antoine-Pierre Barnave,
Politické úvahy
Gracchus Babeuf v časopise
„Pikardský dopisovatel“
Jean-Paul Marat v časopise
„Přítel lidu“

Jean-Jacques-Pierre Brissot de
Warville
Dekret Konventu
Maximilien Robespierre ve
Společnosti přátel svobody a rovnosti
Krameriusovy c.k. Vlastenecké
noviny 1794
Napoleon Bonaparte, 16. prosince
1816
Bedřich Engels, *O francouzské
revoluci I, II*

XV PRVNÍ KROKY
ČESKÉHO NÁRODNÍHO
PROGRAMU

158

Jan Rulík, Sláva a výbornost
jazyka českého
F. M. Pelcl, Z nástupní řeči na
pražské universitě
F. M. Pelcl v roce 1793
Josef Jungmann, Rozmlouvání
o jazyku českém
Josef Jungmann v roce 1816
Anonymní spisek z roku 1839
Josef Rautenkranc
Josef Jungmann

Bernard Bolzano, Řeč
ke studentům
F. M. Klácel, Kosmopolitismus
a vlastenectví
Palacký, Předmluva k vlasten-
skému čtenářstvu
Karel Havlíček, Slovan a Čech
Karel Havlíček, Česká včela
Karel Havlíček, Kdo párky
vlastenecké přikrýváš
Bedřich Engels, *Začátek konce
Rakouska*

XVI BOUŘLIVÁ LÉTA
174

Karl von Rotteck
Johann Gottlieb Fichte
Katechismus pro mládež
Tiskový zákon pro tiskoviny,
které vycházejí jako deníky nebo
v sešitech
Prozatímní ustanovení spolko-
vého sněmu o dohledu na
universitách
Ludvík Börne
Bestužev-Marlinskij caru
Mikulášovi I.

Car Mikuláš I.
Manifest emigrantského
Demokratického spolku
Několik otázek a odpovědí
z katechismu Henryka
Kamieńskiego
Bedřich Engels,
Německo a rok 1848

XVII REVOLUČNÍ ROK 1848
184

Karel Havlíček, časopis Včela
17. března 1848
Petice panovníkovi 11. března
1848
Karel Havlíček, časopis Včela
19. března 1848
Reichenberger Zeitung
1. dubna 1848
Osvědčení spisovatelů pražských,
Čechů i Němců, 4. dubna 1848
František Palacký, Dopis do
Frankfurtu

Karel Havlíček, Národní noviny
18. dubna 1848
Manifest sjezdu slovanského
k národům evropským
Návrh ústavy roku 1848
Pastýřský list pražského arci-
biskupa Aloise Josefa svob. pána
Schrenka
František Palacký, 21. prosince
1849
Bedřich Engels, *Demokratický
charakter povstání*

XVIII POČÁTKY
MEZINÁRODNÍHO
DĚLNICKÉHO HNUTÍ
A SOCIALISTICKÉHO
MYŠLENÍ
194

Lord Byron, Vystoupení
v parlamentní debatě
Francouzský poslanec Amilhou
v parlamentní debatě
Velitel pařížských vojsk Bugeaud
August Blanqui
Charta lidských práv
Henri Saint-Simon
Louis Blanc, Organizace práce

Bedřich Engels, K dějinám
Svazu komunistů
Prohlášení Svazu spravedlivých
Karel Marx - Bedřich Engels,
Manifest komunistické strany
August Blanqui, Výstraha lidu
Karel Marx Bedřichu Engelsovi
Inaugurální adresa (ustavující
manifest Mezinárodního dělnic-
kého sdružení)

XIX POČÁTKY ČESKÉHO
DĚLNICKÉHO
A SOCIALISTICKÉHO
HNUTÍ
207

Z vyhlášky pražského hejtnanství
19. června 1844
Z vyhlášky pražského hejtnanství
21. června 1844
Z svolání dělníků pražských
kartounek na Smíchově
Bedřich Engels, Revoluce
a kontrarevoluce v Německu
Pražský večerní list, 3. července
1848
Dr. Cyril Kampelík

Karel Sabina
Z příspěvu pražského městského
hejtmána českému místo-
držitelství
Pražský hejtmán ředitelství
Severní státní dráhy
Dělník, 1. prosince 1867
Josef Boleslav Pecka
Dělnické listy, 3. ledna 1873
Z programu Československé
sociálně demokratické strany
v Rakousku

XX REVOLUCE
A KONTRAREVOLUCE
NA EVROPSKÉ SCÉNĚ
217

Karel Marx, Historie se
neopakuje
Kníže Talleyrand králi
Ludvíku XVIII.
Bedřich Engels, Zahraniční
politika ruského carismu
Smlouva o Svaté alianci
Kníže Metternich císaři
Františku I.
Bedřich Engels, Revoluce
a kontrarevoluce v Německu
Bedřich Engels, Úloha násilí
v dějinách
Bedřich Engels, Vojenská otázka
v Prusku a německá dělnická
strana
Karel Marx, 18. brumaire
Ludvíka Bonaparta
Bedřich Engels, Vojenská otázka
v Prusku a německá dělnická
strana

Bedřich Engels, Zahraniční
politika ruského carismu
Bedřich Engels, Rakouský
nemocný
František Palacký, Zpráva pro
Sbor českého Musea
F. L. Rieger,
František Palacký, Politická závět
Deklarace z 22. srpna 1868
Lenin o Marxově pojetí národ-
nostní otázky
Bedřich Engels, Vojenská otázka
v Prusku a německá dělnická
strana
Karel Marx, Zpráva generální
rady IV. kongresu Internacionály
Cyril Kampelík, Výzva k za-
kládání spořitelna na venkově
Rezoluce ze srazu českých a
německých dělníků na Ještědu

XXI PAŘÍŽSKÁ KOMUNA
244

Plakát ústředního výboru
Národní gardy
Proklamace Národního
shromáždění versailleského
Rudý plakát
Preamble stanov Federace
republikánské národní gardy
Dopis E. Chatelainea

Provolání Komuny
Proklamace výkonné komise
Pařížské komuny z 2. dubna 1871
Programové prohlášení Komuny
Provolání menšiny v Komuně
Z deníku inženýrů Rista a Julienu
K. Marx, Občanská válka
ve Francii
V. I. Lenin, Stát a revoluce